



**PREGOVARAČKA POZICIJA CRNE GORE  
ZA MEĐUVLADINU KONFERENCIJU O PRISTUPANJU CRNE GORE  
EVROPSKOJ UNIJI  
ZA POGLAVLJE OBRAZOVANJE I KULTURA**

**Podgorica, 28. februara 2013.**

## I

Crna Gora prihvata pravnu tekovinu Evropske unije (EU) obuhvaćenu poglavljem Obrazovanje i kultura koja je na snazi 21. II 2013. i do momenta pristupanja Evropskoj uniji ne očekuje poteškoće u sprovođenju evropskog zakonodavstva u okviru ovog poglavlja.

Crna Gora ne traži trajna izuzeća ili prelazna razdoblja u okviru ovog poglavlja.

## II

### 1. OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

#### 1.1. Zakonodavni okvir

Sistem obrazovanja i vaspitanja u Crnoj Gori bliže je uređen setom zakona, koji čine: Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju, Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju, Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju, Zakon o stručnom obrazovanju, Zakon o gimnaziji, Zakon o obrazovanju odraslih, Zakon o nacionalnim stručnim kvalifikacijama, Zakon o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, Zakon o nacionalnom okviru kvalifikacija, Zakon o manjinskim pravima i slobodama, Zakon o visokom obrazovanju, Zakon o priznavanju inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija i Zakon o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem.

#### 1.2. Institucionalni okvir

**Ministarstvo prosvjete** je nadležno za planiranje, sprovođenje i revidiranje obrazovne politike na svim nivoima obrazovanja (predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje).

**Zavod za školstvo** je nadležan za obezbjeđivanje i unapređivanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada i obavljanje razvojnih, savjetodavnih i istraživačkih poslova u oblastima predškolskog vaspitanja i obrazovanja, osnovnog obrazovanja i vaspitanja, srednjeg opšteg obrazovanja, opšteg obrazovanja u stručnom obrazovanju, obrazovanja i vaspitanja djece s posebnim potrebama, dok je **Centar za stručno obrazovanje** zadužen za razvojne, savjetodavne, istraživačke i stručne poslove iz oblasti stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih.

**Ispitni centar** je nadležan za sprovođenje eksterne provjere postignutih standarda znanja i vještina učenika, odnosno polaznika.

**Zavod za udžbenike i nastavna sredstva** je zadužen za pripremanje i izdavanje udžbenika i drugih nastavnih sredstava za douniverzitetsko obrazovanje i izdavanje publikacija i informativnih glasila za potrebe prosvjete i izdavanje priručne literature za učenike i nastavnike.

Za odlučivanje o stručnim pitanjima i za stručnu pomoć prilikom donošenja i pripreme propisa, odnosno obezbjeđenje kvaliteta u obrazovanju, Vlada Crne Gore je osnovala **Nacionalni savjet za obrazovanje**, **Savjet za visoko obrazovanje** i **Savjet za kvalifikacije**.

### **1.3. Obrazovanje i osposobljavanje**

#### **1.3.1. Predškolsko obrazovanje**

Temeljni dokument, kojim se definiše politika ranog i predškolskog obrazovanja, je *Strategija ranog i predškolskog obrazovanja za period od 2010 – 2015*. Ovim dokumentom se predviđa da se do 2015, u skladu s milenijumskim ciljevima UN-a, ostvari obuhvat od najmanje 40% djece ranim i predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem sa sadašnjih 36%.

Shodno tome, Crna Gora već preduzima mjere u cilju povećanja obuhvata djece predškolskog uzrasta, prvenstveno kroz specijalizovane kraće programe koji se mogu realizovati dva ili tri puta sedmično, kao i kroz programe pripreme za osnovnu školu, uvođenje „biblioteke igračaka i knjiga“ i rad interaktivne službe za seoska područja, kako bi se smanjila razlika u obuhvatu djece u različitim regijama.

#### **1.3.2. Osnovno obrazovanje**

Ostvarivanje prava na obavezno i besplatno osnovno obrazovanje i vaspitanje regulisano je Ustavom Crne Gore i Zakonom o osnovnom obrazovanju i vaspitanju. Ovaj vid obrazovanja obavezan je za svu djecu uzrasta od šest do petnaest godina života, traje devet godina i realizuje se kroz tri ciklusa.

Crna Gora u oblasti osnovnog obrazovanja i vaspitanja posebnu pažnju posvećuje obrazovanju pripadnika „ranjivih grupa“.

U posljednjih deset godina broj učenika romske i egipćanske nacionalnosti u osnovnim školama se povećao tri puta. U cilju pružanja dodatne podrške, za 906 učenika prvog, drugog i trećeg razreda obezbijedeni su besplatni udžbenici.

Počev od 2008/09. kontinuirano se sprovode aktivnosti usmjerene ka upisu djece pripadnika romske i egipćanske populacije, koji stanuju u Kampu Konik, u gradske škole uz obezbijeden besplatan prevoz. Ove aktivnosti dodatno doprinose desegregaciji, smanjenju napuštanja školovanja i poboljšanju kvaliteta stečenog obrazovanja kroz uspostavljanje mehanizama za detekciju i rješavanje identifikovanih problema.

Crna Gora je posebno posvećena postizanju napretka u oblasti obrazovanja djece s posebnim obrazovnim potrebama. Uspostavljen je pravni i strateški okvir, osnovani su resursni centri, uvedeni principi inkluzivnog obrazovanja i obučeni nastavnici i profesionalni kadar, formirani mobilni timovi i uvedeni asistenti u nastavi.

Komisije za usmjeravanje djece s posebnim obrazovnim potrebama osnovane su na nivou 18 od ukupno 21 opštine na teritoriji Crne Gore.

Djeca s posebnim obrazovnim potrebama obrazovanje stižu u školama sa svojim vršnjacima. Izuzetak su djeca koja se zbog nemogućnosti da se uključe u redovan sistem obrazovanja upućuju u resursne centre.

Zbog jasne odluke da se na objektivna način procijeni mogućnost primjene stečenih znanja, Crna Gora učestvuje u istraživanju PISA, a rezultati koje učenici ostvaruju u

okviru ovog međunarodnog istraživanja koriste se za dalje unapređenje procesa nastave i učenja.

Dalji razvoj osnovnog obrazovanja će se ostvariti kroz: obezbjeđivanje stalnog praćenja i unapređivanje kvaliteta vaspitno-obrazovnog procesa u školama; unapređivanje inicijalnog i kontinuiranog obrazovanja nastavnika; dodatno racionalizovanje finansiranja obrazovanja; jačanje javno-privatnog partnerstva; unapređenje školske infrastrukture; ostvarivanje potpunog obuhvata djece osnovnim obrazovanjem; jačanje mehanizama uključivanja u obrazovanje djece iz tzv. ranjivih grupa, odnosno populacije Roma i Egipćana i djece s posebnim obrazovnim potrebama; unapređivanje kvaliteta nastave i učenja u područnim odjeljenjima u ruralnom području; unapređivanje mehanizama profesionalnog informisanja i savjetovanja; unapređenje partnerstva škole sa roditeljima i lokalnom zajednicom.

Ove mjere će se finansirati iz državnog budžeta, kreditnih zaduženja, donatorske podrške i programa pretprijetne podrške EU.

### **1.3.3. Opšte srednjoškolsko obrazovanje**

Opšte srednje obrazovanje (gimnazija) traje četiri godine. Nakon završetka IV razreda učenici polažu eksterni maturalni ispit. Stečeno gimnazijsko obrazovanje daje opštu prohodnost za upis na visokoobrazovne ustanove.

### **1.3.4. Stručno obrazovanje**

Prioritetne oblasti, mjere i aktivnosti djelovanja usmjerene na dalji razvoj stručnog obrazovanja sastavni su dio *Strategije razvoja stručnog obrazovanja u Crnoj Gori (2010-2014)*, koja je usklađena s principima Kopenhagenske deklaracije.

Stručno obrazovanje se realizuje kao niže stručno obrazovanje (dvogodišnje), srednje stručno obrazovanje (trogodišnje i četvorogodišnje) i više stručno obrazovanje (u trajanju od dvije godine).

Od ukupnog broja učenika koji stiču srednje obrazovanje, njih oko 33% pohađa gimnazije, dok oko 67% učenika srednje obrazovanje stiče u stručnim školama.

Od ukupnog broja učenika koji obrazovanje stiču u stručnim školama, njih oko 10% pohađa programe u trogodišnjem trajanju. Učenici koji završe ove obrazovne programe uključuju se direktno na tržište rada (frizer, keramičar, zavarivač, itd.) i nemaju pravo upisa na ustanove visokog obrazovanja.

Učenici koji završe programe stručnog obrazovanja u trajanju od četiri godine i polože eksterni stručni ispit stiču mogućnost uključivanja na tržište rada ili nastavka obrazovanja.

Upis i prohodnost učenika srednjih škola na studijske programe je uređen posebnim aktom ustanove visokog obrazovanja o uslovima, kriterijumima i postupku upisa u prvu godinu studija.

Primjena modularizovanih obrazovnih programa i uvođenje sistema kreditnog vrednovanja u stručnom obrazovanju će početi u školskoj 2013/14. u sektorima turizma i poljoprivrede. Razvoj programa biće nastavljen u ostalim sektorima, kako bi se povećala fleksibilnost programa, omogućilo priznavanje ishoda učenja, bez obzira na kontekst sticanja, kao i dostupnost sticanja kvalifikacija različitim ciljnim grupama

(mladim, odraslim, ranjivim grupama). Unapređivaće se inicijalno i kontinuirano obrazovanje nastavnika.

U cilju unapređenja stručnog obrazovanja Crna Gora saraduje s Evropskom fondacijom za obuku (ETF) i to u oblastima obuke nastavnika, obezbjeđivanja kvaliteta, socijalne inkluzije, istraživanja potreba tržišta rada i dr. Crna Gora je uključena u izvještavanje po instrumentima EU (Proces Kominikea iz Briža 2012, Torinski proces 2012), kao i u aktivnosti Generalnih direktora za stručno obrazovanje i osposobljavanje. Crna Gora učestvuje u mrežama EQAVET, SEEVET-Net i EfVET.

### **1.3.5. Visoko obrazovanje**

Reforma visokog obrazovanja u Crnoj Gori je počela usvajanjem novog *Zakona o visokom obrazovanju* (2003.), koji se temelji na principima Bolonjske deklaracije, a čijim su stupanjem na snagu sve ustanove visokog obrazovanja u Crnoj Gori bile obavezne da nastavu organizuju u skladu s bolonjskim principima.

Potpisivanjem Bolonjske deklaracije je izmijenjena struktura obrazovnog procesa uvođenjem tri ciklusa studija i Evropskog sistema prenosa kredita ECTS, kao mjere obima studija.

Reformisani visokoobrazovni sistem karakteriše obezbjeđenje i kontinuirana kontrola kvaliteta, uvođenje "dopune diplome" kao pratećeg dokumenta koji opisuje studijski program i stečeno znanje, vještine i kompetencije, intenziviranje mobilnosti studenata i nastavnog osoblja, priznavanje stečenih kvalifikacija i diploma u skladu s Lisabonskom konvencijom, uključivanje studenata kao partnera u obrazovni proces i sistem donošenja odluka i razvoj koncepta cjeloživotnog učenja.

*Strategija razvoja i finansiranja visokog obrazovanja 2011-2020* je usklađena s ciljevima strategije *Evropa 2020*. Cilj Strategije je unaprijeđen kvalitet visokog obrazovanja, uspostavljene snažne veze između visokog obrazovanja i tržišta rada, poboljšan preduzetničko-inovativni karakter obrazovanja, učešće populacije s visokim obrazovanjem starosti od 30-34 godine najmanje 40% u 2020., uspostavljen model cjeloživotnog učenja utemeljen na dobroj međunarodnoj praksi, istraživački orjentisano visoko obrazovanje i internacionalizaciju visokog obrazovanja. U periodu 2012–2017. će se raditi na reformi finansiranja visokog obrazovanja, analizi tržišta rada, analizi percepcije poslodavaca, razvoju ishoda učenja, poboljšanju mobilnosti, analizi sprovođenja principa Bolonjske deklaracije, osnivanju centra izvrsnosti, jačanje ljudskih resursa, itd.

Dokument Vlade *Upisna politika na Univerzitetu Crne Gore* ima za cilj regulisanje upisne politike na državnom univerzitetu, u skladu sa stvarnim prostornim i kadrovskim kapacitetima ustanova visokog obrazovanja i stvarnim potrebama tržišta rada, čime će se izbjeći hiperprodukcija teško zapošljivog kadra i pospješiti kvalitet visokog obrazovanja.

Crna Gora je članica Generalne Skupštine Evropskog registra agencija za obezbjeđenje kvaliteta (EQAR).

Kao potpisnica Bolonjske deklaracije, Crna Gora ima predstavnike u Grupi za praćenje Bolonje (BFUG), a implementacija bolonjskih principa u crnogorskom sistemu visokog obrazovanja se predstavlja u redovnom izveštaju o sprovođenju

bolonjskih principa i prezentira na redovnim ministarskim konferencijama o visokom obrazovanju koje se održavaju svake druge godine.

Prepoznavši značaj obezbjeđenja i praćenja kvaliteta Univerzitet Crne Gore je formirao Centar za studije i kontrolu kvaliteta.

## **2. PRISTUP OBRAZOVANJU**

Osnovno obrazovanje je obavezno i besplatno za svu djecu uzrasta od šest do petnaest godina. Djeca radnika migranata kao strani državljani imaju jednako pravo na osnovno obrazovanje kao crnogorski državljani.

Strani državljani upisuju se u srednju školu na konkurentskoj osnovi kao crnogorski državljani i ne plaća školarinu.

Crna Gora će do ulaska u EU dodatno uskladiti zakonodavstvo s *Direktivom o obrazovanju djece radnika migranata* u dijelu njihove integracije, učenja crnogorskog jezika, promovisanja maternjeg jezika i kulture zemlje porijekla kroz primjenu individualizovane, dodatne i dopunske nastave, slobodnih sadržaja pojedinih predmeta i neposrednog rada s djecom radnika migranata.

U Crnoj Gori visoko obrazovanje je dostupno svim licima i nije dozvoljena diskriminacija po bilo kom osnovu. Strani državljani imaju pravo upisa na studijske programe u javnim ustanovama visokog obrazovanja u Crnoj Gori pod jednakim uslovima kao crnogorski državljani koji plaćaju školarinu i imaju pravo na priznavanje isprave. U postupku priznavanja inostrane kvalifikacije za obavljanje regulisane profesije, dokaz o formalnom obrazovanju državljanina država članica EU automatski se priznaje kao da je stečen u Crnoj Gori. Student, bez obzira na to da li se finansira iz budžeta ili ima status samofinansirajućeg studenta, ima pravo na smještaj i ishranu u domu, studentski kredit, stipendiju za najbolje studente, participaciju prevoza u prigradskom i međugradskom saobraćaju, usavršavanje, zdravstvenu zaštitu.

Crna Gora će do dana pristupanja u EU dodatno usaglasiti Zakon o visokom obrazovanju s pravnom tekovinom i najboljom praksom EU, kako bi se osigurali jednaki uslovi upisa na konkurentskoj osnovi i studiranja za studente državljanke EU, uključujući mogućnost sticanja statusa studenta koji se finansira iz budžeta pod istim uslovima kao crnogorski državljani.

## **3. CJELOŽIVOTNO UČENJE**

Zakon o nacionalnom okviru kvalifikacija iz 2010. je obezbijedio osnov za uspostavljanje nacionalnog okvira kvalifikacija. Nacionalni okvir kvalifikacija je usaglašen s Evropskim okvirom kvalifikacija i sastoji se od osam referentnih nivoa s podnivoima na prvom, četvrtom i sedmom nivou. Kako bi se osiguralo uspostavljanje čvrstih veza tržišta rada i obrazovanja i osiguralo uspostavljanje nacionalnog okvira kvalifikacija Vlada je imenovala Savjet za kvalifikacije. U predstojećem periodu će se raditi na razvoju kvalifikacija u svim sektorima u skladu s principima Nacionalnog okvira kvalifikacija, što će omogućiti razvoj kvalifikacija nivoa, stručnih i drugih kvalifikacija zasnovanih na ishodima učenja, obezbijediti kredibilitet i kvalitet

kvalifikacija stečenih u Crnoj Gori, njihovu uporedivost s kvalifikacijama u drugim zemljama, usaglašavanje obrazovanja i potreba tržišta rada, priznavanje prethodnog učenja bez obzira na kontekst sticanja i ostvarivanje veze formalnog obrazovanja i neformalnog i informalnog učenja.

Kontinuirano se sprovode aktivnosti na unapređenju karijernog savjetovanja u osnovnom, srednjem i visokom obrazovanju.

U cilju zaživljavanja principa cjeloživotnog učenja, odredbama Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama uređuje se priznavanje neformalnog i informalnog učenja i sticanja nacionalne stručne kvalifikacije. Na ovaj način stvoreni su neophodni uslovi za priznavanje učenja bez obzira na kontekst sticanja, donošenjem podzakonskih akata, programa za ispitivače i njihovo licenciranje i dr.

Zakonom o priznavanju inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija, koji je usklađen s Lisabonskom konvencijom o priznavanju i njenim dodatnim tekstovima, Bolonjskom deklaracijom i Zajedničkom poveljom o zadacima i nadležnostima ENIC/NARIC, propisana je procedura priznavanja inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanja kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja, odnosno zapošljavanja.

Pravo na priznavanje isprave, odnosno izjednačavanje kvalifikacije ima crnogorski državljanin, kao i strani državljanin i lice bez državljanstva.

Iako se, shodno odredbama Zakona o obrazovanju odraslih i ostalom legislativom, obrazovanje odraslih promovira kod različitih ciljnih grupa (osipnici, nezaposleni bez kvalifikacije ili sa kvalifikacijom koju ne traži tržište rada, zaposleni), programi koje najčešće nude pružaoci obrazovanja su programi dokvalifikacije, prekvalifikacije, učenja jezika, informatičke pismenosti, preduzetništva, itd.

## **4. MLADI I SPORT**

### **4.1. Mladi**

Crna Gora učestvuje u otvorenom metodu koordinacije i mehanizmima konsultacija mladih (strukturirani dijalog) posebno u dijelu omladinske politike na nivou EU (ekspertska grupa za indikatore u omladinskoj politici, evaluacija strategije za mlade EU, događaji otvorenog metoda koordinacije u okviru predsjedavanja EU). Crna Gora učestvuje u programu EU i Savjeta Evrope *Partnerstvo za mlade*, kroz grupu istraživača u oblasti mladih i mrežu nacionalnih korespondenata za omladinsku politiku.

U cilju pružanja podrške mladim licima za lakši prelazak iz svijeta obrazovanja u svijet rada, u skladu s odredbama Zakona o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem, Vlada je 2012. otpočela sa realizacijom Programa stručnog osposobljavanja. Zahvaljujući ovom programu preko 4. 000 lica sa stečenim visokim obrazovanjem dobilo je priliku da se stručno osposobi za samostalno obavljanje poslova.

*Nacionalni plan akcije za mlade (NPAM) 2006-2011* je bio glavna Vladina strategija za mlade za navedeni period. Ova strategija je kreirana kroz opsežnu saradnju,

koordinaciju i konsultovanje relevantnih državnih institucija, nevladinih organizacija i mladih. Partneri na izradi strategije su bile i međunarodne organizacije. Nakon usvajanja strategije, osnovan je Nacionalni savjet za mlade, koji prati, procjenjuje i savjetuje Ministarstvo prosvjete u cilju boljeg sprovođenja nacionalne omladinske politike i međusektorske saradnje. Od 2009. NPAM se sprovodio kroz godišnje akcione planove, koji su kreirani na participativan način, na godišnjoj konferenciji, koja je okupljala zainteresovane strane (omladinske organizacije, organizacije koje rade sa mladima, opštine).

Ministarstvo prosvjete, u saradnji s partnerima, sprovodi aktivnosti koje se odnose na informisanje i izgradnju kapaciteta, finansiranje i umrežavanje svih subjekata omladinske politike. Međusektorska saradnja unaprijeđena je imenovanjem kontaktnih osoba za NPAM u ministarstvima, komunikacijom s njima, dostavljanjem godišnjih izveštaja, te zajedničkim aktivnostima s drugim državnim institucijama.

Juna 2012. je osnovan Crnogorski omladinski forum (COF), nacionalna krovna organizacija mladih, čije su osnivanje podržali Nacionalni Savjet za mlade i resorsno Ministarstvo.

Dalja institucionalizacija i regulisanje omladinske politike i način njenog sprovođenja će biti uređeni Zakonom o mladima koji će biti usvojen do kraja 2013., a kojim će biti definisan način izrade, primjenu i monitoring nacionalne i lokalne politike mladih, mehanizme i učešće mladih u društvenom životu i donošenju odluka, saradnju s drugim organizacijama mladih, informisanje mladih i omladinski rad.

Nova Strategija za mlade, koja će se izraditi nakon donošenja Zakona, će se fokusirati na pitanja zapošljavanja, socijalne inkluzije, zdravlja, volontarizma i ljudskih prava mladih.

## **4.2. Sport**

Zakonodavni i strateški okvir oblasti sporta u Crnoj Gori čine: Nacionalni program razvoja sporta, Zakon o sportu, Zakon o ratifikaciji međunarodne konvencije protiv dopinga u sportu, Zakon o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama, Zakon o javnim skijalištima i Statuti sportskih organizacija (Crnogorski olimpijski komitet, 47 nacionalnih sportskih saveza i sportske organizacije).

U cilju uspješne implementacije Nacionalnog programa razvoja sporta osigurana je puna koordinacija aktivnosti Ministarstva prosvjete i Nacionalnog savjeta za sport sa svim važnim akterima, prije svega s ministarstvima nadležnim za zdravlje, rad i socijalno staranje, unutrašnje poslove, održivi razvoj i turizam, finansije, jedinicama lokalne samouprave, ustanovama visokog obrazovanja, prije svega Fakultetom za sport i fizičko vaspitanje, Crnogorskim olimpijskim komitetom, Paraolimpijskim komitetom Crne Gore, savezom školskih sportskih društava Crne Gore, sportskim savezom Univerziteta Crne Gore, crnogorskim savezom „Sport za sve“ i ostalim nacionalnim sportskim savezima.



## 5. PROGRAMI EU

Crnogorske ustanove visokog obrazovanja su u značajnoj mjeri iskoristile mogućnosti programa Tempus, Erasmus Mundus i Žan Mone. Kapacitet akademskog i administrativnog osoblja je značajno unaprijeđen kroz projekte i saradnju s institucijama visokog obrazovanja iz EU i regiona. Dodatno, stvoren je okvir za unapređenje saradnje na lokalnom, regionalnom i međunarodnom nivou, a kroz nabavku savremene opreme, novih nastavnih sredstava i unapređenje metoda nastave, značajno su unaprijeđeni uslovi rada na ustanovama visokog obrazovanja.

Crna Gora je iskazala spremnost da učestvuje u *Programu cjeloživotnog učenja* (LLP), kao i da potpiše Memorandum o razumijevanju za učešće u centralizovanim akcijama Programa cjeloživotnog učenja.

Crna Gora će i dalje podržavati aktivnosti usmjerene na unapređenje studentske mobilnosti, posebno kada su u pitanju „ranjive grupe“ studenata (azilanti, studenti s posebnim potrebama, raseljena lica), kao i aktivnosti usmjerene na unapređenje uslova za povećanje zainteresovanosti i prijem stranih studenata u Crnu Goru obezbjeđujući im smještaj u studentskim domovima i vannastavne aktivnosti neophodne za punu integraciju u studentsku zajednicu u Crnoj Gori.

Crna Gora je članica mreže *Euridyce*, a u narednom periodu će se priključiti mreži *Europass* ili mreži *Euroguidance*. Crna Gora bilježi i progresivno učešće u okviru programa *Mladi u akciji*.

U narednom periodu Crna Gora će aktivno raditi na stvaranju uslova za uspostavljanje nezavisnog pravnog tijela za decentralizovano upravljanje obrazovnim programima EU.

## 6. KULTURA

### 6.1. Institucionalni okvir

Ministarstvo kulture i nacionalne i lokalne javne ustanove kulture su odgovorni za sprovođenje kulturne politike i realizaciju djelatnosti iz oblasti kulture. Nacionalni savjet za kulturu nadležan je za praćenje stanja u pojedinim oblastima i djelatnostima kulture i za predlaganje mjera unapređenja i razvoja kulture.

### 6.2. Kulturna politika

*Nacionalnim programom razvoja kulture 2011-2015* utvrđuje se stanje, prioriteti, mjere i ciljevi cjelovite reforme u kulturi Crne Gore.

Valorizacija i revalorizacija kulturnih dobara i efikasna primjena integralne zaštite kulturne baštine je strateški cilj Crne Gore, dok kulturna politika podstiče i podržava razvoj kulture kroz sufinansiranje programa i projekata iz oblasti kulturno-umjetničkog stvaralaštva putem godišnjeg konkursa Ministarstva kulture.

Unapređenje međunarodne saradnje prioritet je Crne Gore u okviru sprovođenja kulturne politike, a dinamika realizacije prioriteta je definisana Akcionim planom za implementaciju Nacionalnog programa. Potpisivanjem sporazuma saradnje s državama članicama Evropske unije, Crna Gora podstiče kulturne razmjene i

interkulturni dijalog. Evropska agenda za kulturu sadržana je u Nacionalnom programu razvoja kulture Crne Gore.

Crna Gora je 2008. ratifikovala Konvenciju o zaštiti i promociji raznolikosti kulturnih izraza UNESCO-a i dalje će raditi na razvijanju svojih politika na ovom polju.

Učešćem u radu međunarodnih organizacija i inicijativa kao što su: UNESCO, Savjet Evrope, Savjet ministara kulture Jugoistočne Evrope, Forum slovenskih kultura, Fondacija „Ana Lind“, Bijenale mladih Evrope i Mediterana, Ljubljana proces, Crna Gora nastavlja s jačanjem kulturne saradnje i promocijom raznolikosti kulturnih izraza.

### **6.3. Programi EU u oblasti kulture**

Crna Gora učestvuje u programima *Kultura 2007-2013* i *Evropa za građane* i u cilju promovisanja ovih programa je uspostavila *kulturnu kontaktnu osobu* (CCP) i *kontaktnu osobu za program građanstva* (ECP). Crna Gora je spremna i za pristupanje novom programu *Kreativna Evropa*.